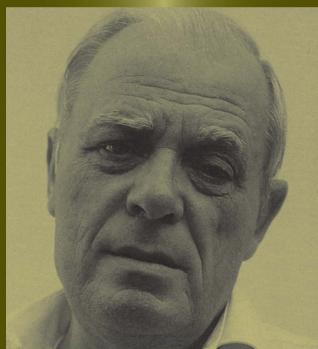

ANTÓNIO LOBO ANTUNES ~ HRA O PREKLIATYCH

ANTÓNIO LOBO ANTUNES

HRA O PREKLIATYCH

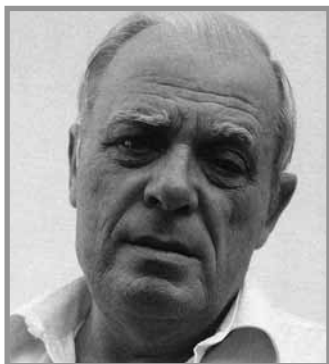
Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Edícia _____ knižnica
svetových
autorov _____ zv. 4.

ANTÓNIO LOBO ANTUNES

HRA O PREKLIATYCH

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Copyright © 1985 by António Lobo Antunes e Publicações Dom Quixote
Translation © 2005 by Jana Marcelliová
Epilogue © 2005 by Jana Marcelliová
Cover design © 2005 by Dušan Babjak
Slovak edition © 2005 by Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov,
spol. s. r. o., Bratislava
e-mail: vsst@stonline.sk
<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

Esta obra foi publicada com o apoio do Instituto Camões/

Portugal

Kniha vychádza vďaka podpore Instituto Camões/Portugalsko

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV
spol. s r. o.

Z portugalského originálu António Lobo Antunes: Auto dos Danados,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Publicações Dom Quixote, Lisabon 2001,
preložila Jana Marcelliová
Doslov napísala Jana Marcelliová
Zodpovedná redaktorka Mária Hulmanová
Obálka Dušan Babjak
Sadzba a tlač ETERNA PRESS, s. r. o.
Vydanie prvé
Printed in Slovakia

ISBN 80-8061-220-X

Mojej dcére Isabel

Thomasovi Colchiemu, môjmu agentovi
a priateľovi, ktorého viera a entuziazmus zohrali
rozhodujúcu úlohu počas bolestného tvorenia
tejto knihy

a Miguelovi Sousovi Tavaresovi,
priateľovi zo znovuobjaveného detstva

*Dobrák je zakaždým bedár,
no neplatí to naopak,
a tak som krutý drak –
ak treba, vyrobím mŕtvol pár.
Zadarmo nemárnim čas
hľadaním dobra tam,
kde je len lacný rám
bez krásy všetkých krás –
bohatstva. No chcem ho rýchlo,
a nech aj kohosi pri srdci pichlo.*

(Gil Vicente: Hra o trhovisku)

*Lonely? Ah yes
But it is the flowers and the mirrors
Of flowers that now meet my
Loneliness
And mine shall be a strong loneliness
Dissolvin' deep
to the depths of my freedom
and that, then, shall
Remain my song.*

(Bob Dylan: 11 Outlined Epitaphs)

Dva dni pred slávnosťou:

NUNO CELÝ DEŇ

DOPOLUDNIE

Druhú septembrovú stredu roku tisíc deväťsto sedemdesiatpäť som začal pracovať desať minút po deviatej. Nepamätám si to preto, že by som mal nejakú výnimočnú pamäť, alebo si azda zapisoval zážitky do denníka (nikdy ma nezaujímali denníky, básne a podobné somariny), no bol to môj posledný deň v ambulancii pred našim útekom do Španielska. Hneď po revolúcii v apríli predchádzajúceho roka začali bradatí civilisti a dlhovlasí vojaci s maskovanými helmami hliadkovať na cestách a prehľadávať autá, oddiely pochodovali po námestiach podľa nezrozumiteľných povelov z ampliónov, ktoré pôvodne slúžili lotériám a teraz ich recykloval marxizmus-leninizmus-maoizmus. Ako psy, čo pobiehajú po pláži, sledujúc imaginárny pach, sa zliezali v horách Alenteja, aby spod zaprášeného projektora štekali na vidiečanov socializmus; brázdili krajinu v rozheganých dodávkach a hrozili obchodníkom škuľavými zreničkami samopalov; rozrážali dvere domov hlavňami pušiek a mávali zatykačmi pred ohromenými nosmi. My sme v nedeľu navštevovali tých strýkov a tety, čo rodinné stroskotanie prežili, a za hospodársku sabotáž ich uväznili v pevnosti Caxias, kde pomedzi mreže ciel a pazuchy strážcov sledovali, ako proti múru stúpajú a klesajú vody Teja. Len babička, už chorá na rakovinu, bezcieľne brázdila byt na invalidnom vozíku, k jemným chĺpkom na ušiach si pritlačala baterkový tranzistor a nechápavo sa usmievala na demokratov, ktorí sa jej z času na čas nahrnuli do predsieňe, prehrabávali hlavňami revolverov zvyšky striebra a opakovali čudné prejavy lotériových ampliónov.

Od apríla predchádzajúceho roka vojaci a komunisti pristupovali k fasádam budov, zdvíhali údy ako zvieratá pri značkovani a ste-

ny nechávali pomočené svojimi protirečivými a navzájom sa rušiacimi nech žije toto a smrť tamtomu, čo vzápätí prekryli plagáty o manifestáciách a štrajkoch, fotografie generálov, pútače rockových skupín, hákové kríže, výzvy na bojkotovanie vlády a záchodové vyznania, takže prsty písmen, blednúce v jeseni času, sa prepletali ako v milostnom akte. Hoci v uliciach hliadkovali policajné džípy, cigáni obložený kastrólmí a stoličkami vnikali do prázdnych bytov v centre. V rozpadnutých domoch vznikali jasle, kde deti posedávali na holej zemi a krmili sa opadanou omietkou. Z rohov na nás zazerali počerní Stalinovia. A v Caxias rieka s balvanmi nehybných tankerov pod mostom omdlievala udusená krídlami vtákov.

Druhú septembrovú stredú tisíc deväťsto sedemdesiatpäť ma o ôsmej budík vyvolil zo sna ako prístavný žeriav, čo vyťahuje na hladinu riasami zarastené autá, ktoré nevedeli plávať. Vynoril som sa z perín, noc mi kvapkala z rukávov a nôh, kým žeriav nezložil moju reumatickú mŕtvolu zhrdzavenú karpinami a preliačenú kruhmi pod očami na koberec vedľa včerajších topánok. Na opačnej strane postele bola Ana zakrútená do plachty ako telo v márnici, trčala jej z nej len metla vlasov. Z mŕtvej päty odpadla smutná vosková kvapka a skĺzla po matraci. Kým som si umýval zuby, zrkadlo v kúpeľni mi nemilosrdne ukazovalo skazu, ktorú mi ako opustenej kaplnke prinášal čas. Boli tam rady flaštičiek a túb na sklenených policiach, výfuková rúra fěnu a príliš jasné svetlo, ktoré za závesom s kreslenými rybičkami zahmlievala para sprchy. Ako zvyčajne, mydlo sa mi tri-štyri razy vyšmyklo z ruky, odrazilo sa od kachličiek alebo skĺzlo v penovej stope do umývadla a ja som sa za ním takmer štvornožky šmýkal, zaslepený šampónom som si udieľal členky o bidet, mával som rukami v úsilí získať stratenú rovnováhu a vyhnúť sa návšteve ortopéda, zachytával som sa chrómovaných držiakov na uteráky, kým sa mi nepodarilo dostať späť pod prúd teplej vody s ružovou rybičkou v chvejúcej sa ruke. Ana fajčila opretá o vankúš a pozorovala ma. Stromy bolívijského veľvyslanectva vystierali konáre k nášmu oknu. Vrabce na nich viseli dolu hlavou. V perinách sa deň miešal s pachom tmy. Otvoril som zásvuku, aby som si vybral košelu a kravatu, a zbadal kopu ponožiek, ktoré by stačili aj pre stonožku. Ana stále fajčila a po osvetlených bolívijských verandách sa za briezdenia prechádzali fúzatí chlapci

v sombreroch s pištoľami za pásom a s dôstojným výrazom diplomatických Zapatov v tvári. Strčil som sa do ponožiek a slipov, a keď som si zapínal vestu, Ana si pripálila novú cigaretu od dohárajúcej a ozvala sa z vankúšov. Nuno, keby si mal v sebe trošku slušnosti, tú modrinu na stehne by si sa aspoň snažil schovať. Ďalej som sa obliekal – už dva týždne som nebol s Mafaldou.

– Niekde som sa buchol, – vysvetľoval som, sústredený na zaväzovanie šnúrok. – Do blatníka alebo do skrine, čo ja viem. Každú chvíľu sa buchnem, ako si to mám pamätať.

Ana sa uškrnula, ľahla si na bok, rukou si podoprela hlavu. Od rozvodu, už je to päť rokov, som, chvalabohu, ušetrený jej sarkastických poznámok.

– Tvoje milenky majú veľmi čudné maniere, – poznamenala príkro. – Mňa do toho nič, ale skutočne to nie je estetické.

– Niekde som sa buchol, – zopakoval som a snažil sa uviazať si kravatu: Mafalda ma už po stýkrát nechala, lebo som nebol schopný nadobro opustiť Anu.

– Si taký nervózny, keď o tom hovorím, že si ani ten poondeny uzol na kravate nevieš zaviazať, – zasmiala sa Ana triumfálne a jej ochabnuté telo sa rozlialo po plachte.

Lode sa ako pavúky kĺzali po Teju. Bolero z rádia ma nieslo tanečnými krokmi k dverám: zachytil som sa skrine, aby ma prival bé molov nevyniesol von.

– Vôbec nie som nervózny, – povedal som. – To tieto hodvábné sračky sa šmýkajú.

Slúžka varila v kuchyni kávu. Mala izbičku na opačnej strane bytu, malú komôrku bez skrine, s kufrom pod posteľou, vedľa kovového stromu núdzového schodiska, ktorého listy stenali a vzdychali za zimných nocí. Ana jej kúpila truhlicu na veci a biely smaltovaný nočný stolík, ktorý bezpochyby pochádzal z nejakého nemocničného výpredaja, kde ho získala moja svokra, závislá na lekároch a dražbách. Buchot mojich nových podrážok sa ozýval po celom dome, od strechy až po cementové katakomby garáží, kde autá zubami predných masiek spásali vlastné tiene. Slúžka mi priniesla kávu a vložila dva listy chleba do schránky hriankovača.

– Nie som hladný, – povedal som, aby som sa pomstil Ane. – Dám si šálku kávy a bežím.

Z perín detí zaznieval kašeľ. Lekár im liečil dieslové chrapčanie kvapkami a sirupmi a dnes neverím vlastným očiam, keď namiesto dvoch poblednutých, vychudnutých, v plienkach zabalených detí s cumlíkovou cigarou v ústach zastanú v nedeľu v tmavej hale domu v Campolide, kde bývali moji rodičia a teraz tam bývam ja, dvaja pubertiaci v marťanských helmách s tmavým páperím nad hornou perou a za zúrivého vresku motoriek odo mňa naliehavo žiadajú peniaze ako lupiči pri prepade banky.

– Aspoň lyžičku džemu, pán doktor, – povedala slúžka a vytiahla pohár. – Keď budete pracovať nalačno, zničíte si žalúdok.

Jej líčidlom bol nemiznúci očný jačmeň. Nepáchla nocou ako zvyšok domu, spod jej seržovej uniformy už bolo cítiť čas večere a únavu. Páchla, ako keď po dezerte odkladala taniere, dávala ich do umývačky a neumytá mizla vo svojej izbičke, šíriac okolo seba melancholický kozí smrad. Páchla, ako páchne aj dnes, takmer o desať rokov neskôr, už mi tyká, ovešia sa náhrdelníkmi z mačacieho zlata a sadá si vedľa mňa do auta na sedadlá potiahnuté telacou kožou, v rukách lakovaný volant kabelky. No v čase, o ktorom rozprávam, v čase tejto knihy, som odtisol džem, odmietol hrianku a ledva si odchlípol z kávy, v ktorej chýbal cukor. Kuchynské hodiny ukazovali päť minút po pol deviatej. Slúžka naťahovala ruku, z vysokej poličky zložila nádobu s vanilkovými keksíkmi a jej vôňa sa znásobila: Aspoň keksík na cestu, pán doktor. Stromy bolívijského veľvyslanectva sa zobliekali z tieňov. Nie, ďakujem, povedal som a odtiahol lakte ako zatvárajúci sa urazený vejár. Ak budem hladný, rovno oproti ordinácii je kaviareň, nerobte si starosti.

Prešiel som chodbou a vošiel do izby, aby som sa rozlúčil s Anou. Sedela meravo opretá o vankúš, ešte vždy fajčila, hlboko zaujatá špirálami nočného stolíka. Prsty sa z času na čas priblížili k ústam, rozhorel sa červený bod, dym jej rozmazal tvár a ruka opäť spočinula v hniezde skleneného popolníka v záhyboch plachty. Vo vedľajšej miestnosti sa vrteli larvy mojich detí vo svojich poschodových kuklách. Chvíľu som nerozhodne stál s palmami vo vreckách: odkedy niekto zavolať, netuším kto, a povedal jej o Mafalde, bol som pre ňu vzduch.

– Maj sa, – povedala, odvrátená k zrkadlu, v ktorom sa odrážali rolety a za nimi hračkárske Tejo, posiate imitáciami parníkov. Mal

som chuť vytiahnuť z vrečka pár papierových čajok a roztrúsiť ich po nábreží, aby sa vody zrkadla sčerili. V hale, medzi africkými rohmi vešiaka na klobúky, som našiel nepokojnú slúžkinu tvár. Zacytíť som letné bresty na farme z našich detských čias, tam vysoko, vedľa múru.

– Pán doktor, ak by ste mali chuť, z včera zostalo trochu bábovky. – Výťah odviezol moje nie, ďakujem, na prízemie. Domovníčka, polievajúca kvety na chodbe, tiež voňala nocou, spod jej zástery som počul cvrlikanie nočného hmyzu a cvrčkov. Aj zem v kvetináčoch voňala nocou, nie tou z detstva, inou, jasnejšou, pórovitejšou, vlhkou od papradia a vody. Domovníčka podchvílou zavesila hadicu a vykrikovala na chlapcov, ktorí sa prehánali na bicykloch pod arkády domu.

– Dobré ráno, pani Dulce, – povedal som, keď som schádzal schodiskom na ulicu. Ešte som rozmýšľal nad koláčom a vyplúval kusy bábovky.

– Ošťať mi pelargónie, pán doktor, – odpovedala s lútosťou v hlase a dvihla zajačie ucho mŕtveho listu. – Keby manžel nemal tú astmu, hnal by ich po celej štvrti s puškou v ruke. Len si pričuchnite k tomu čpavku. Ja sa o ne starám, hnojím ich a tí sopliaci mi ich ošťa.

Chlapci sa prehnali okolo a posmešne zahvízdali na domovníčku, ktorá sa za nimi rozbehla s hadicou v ruke, bresty a vôňa noci sa vyparili. Množstvo zaparkovaných áut sa ligotalo na slnkom zaliatej, zvažujúcej sa ulici: Čo urobila Ana s domom, ako teraz vyzerá štvrť Restelo? Je stále taká škaredá a prašná ako kedysi, bývalú tam tí istí inžinieri, tí istí doktori, tie isté rozvedené ekonómky v tých istých kožuchoch? Sú ešte pod spáľňovým oknom černošské a cigánske chatrče? Vyparkoval som auto z dlhého radu námesačných ňufákov kapôt, vrážal som do kameňov, kanalizačného potrubia a drevených dosiek a hromžil na cestu, až kým som neprišiel na ulicu hasičov, smerom na lesopark Monsanto, za policajnou stanicou, stojacou na akomsi námestíčku, kde platany pokrýval hnedastý prach staveniska. Prešiel som popri svahoch a krítkoch turistického kempu, cez novú osadu chatrčí s biednymi domčekmi lemujúcimi cestu, kde ženy, pripomínajúce našu domovníčku, vylievali obsah lavórov na cestu, potom popri futbalovom ihrisku a cez

most, až som konečne dorazil do ambulancie, nie tej, čo mám dnes v Lourese, kde ma medzi ťasami pacientov zabávajú akurát tak pasúce sa ovce, do starej veľkolepej ordinácie na avenide Braamcamp, v budove so vstupnou halou gréckeho chrámu, vedľa pohostinstva a butiku. Pacienti v čakárni obracali povädnuté listy časopisov. Uprostred mojej ordinácie sa ako šibenica týčilo zubárske kreslo, nástroje blýskali čepeľami, protézy cerili tesáky. Sestrička, ktorú som zdedil po predchádzajúcom kolegovi spolu s pokazeným záchodom, zoraďovala karty pacientov. Razila z nej usilovnosť a dezinfekčný prostriedok.

– Dobré ráno, – pozdravil som, zavesil som si sako na drôtený viešak v skrini a obliekol si svoj mučiarsenský plášť. Sestrička pripravovala svorky a vatové tampóny, pričom zapla video, kde medzi dunami líška naháňala vtáka. Vonku septembrové granáty horúčavy zrovnávali mesto so zemou, fasádu za fasádou. Z automechanika v opravovni áut zostali iba obhorené kosti, naklonené nad rozobratým motorom. Slnčné delá vytrhávali rastliny a kusy trávniky v parku. Stoly v reštaurácii pri jazere umierali, ležali na kamennej terase a kvapkala z nich krv náteru.

– Zavolám prvého? – opýtala sa sestrička a neustále premiestňovala fľašky, tuby a obvazy, kým ja som si navliekal gumené rukavice a skúšal vrtačku ako pilot vrtuľu. Na stene visela zarámovaná karikatúra starej prsnatej zubárky, ktorá triumfálne trhala stoličku kliešťami. Líška, už krivkajúc na barlách, omotaná obvazmi a polepená leukoplastovými krížikmi, natáhovala velikánsku sieť medzi dvoma skalami, aby chytila vtáčika, ktorý poletoval sem a tam ponad púšť. Leto praskalo budovy ako vyrážky akné.

– Poďme na to, – odvetil som a vtiahol brucho ako toreador. Dva telefóny v rohu pri kartách pacientov a skrini na kabáty sa naraz rozdrncali, sestrička rýchlo voviedla ženu s cinkajúcimi náramkami. Sieť opísala vo vzduchu polkruh, zachytila líšku a šmarila ju o kaktus. Telefóny bľačali ako hladné jahňatá, kým ich sestrička neutíšila.

– Sedemnásteho o jedenástej, – povedala. – To je jediný voľný termín. – Vypol som televízor (svetielko sa zmenšovalo, až zaniklo uprostred obrazovky) vo chvíli, keď sa vtáčik približoval plnou rýchlosťou, odrazu zastal, zapípal, zmizol. Vložil som druhú kaze-

tu, obrazovka sa naplnila chvejúcimi sa zrníčkami; po červenom a bielom pruhu som otočil gombík zvuku a započúval sa do fanfár k úvodným titulkom filmu. Sestrička zložila prvý telefón a venovala sa druhému. Ako sa máte, pán admirál, ďakujem, dobre, čo môžeme pre vás urobiť, a mňa pri zubárskom kresle čakala s úsmevom na tvári a špičkami nôh od seba Leslie Caronová. Ak vám vypadla korunka, pokračovala sestrička, pán doktor vás zoberie ešte dnes o šiestej, zapíšem to do agendy, aby sme na to nezabudli. Slnko na námestí pokračovalo vo svojom kremačnom masakri. Plášť som vymenil za pružkovaný pulóver, z ordinácie sa stal prospekt parížskej ulice s pouličnými lampami, stromami a mostami nakreslenými uhľom. Na scéne bola Eiffelova veža, Moulin Rouge, Vatikán a všetky možné európske pamiatky. Priblížil som sa ku kreslu, odskočil piruetou, znovu pristúpil, to Gene Kelly tancoval v rytme orchestra na koberci v ordinácii, preskakoval škatule s obväzmi, vyhýbal sa vyškereným protézam, točil sa na preglejkových schodoch k celofánovej Seine osvetlenej farebnými reflektormi. Na rieke kotvili kartónové člny, chveli sa odrazy kioskov a vývesných štítov kaviarní a vzadu, pri okne, tanečný súbor čašníkov v zásterách, s táckami v rukách, a prostitútok krútiacich lakovanými kabelkami dokresľoval zložitú choreografiu medzi Versailles a Pradom.

– Táto pani je pacientka doktora Acácia, – povedala sestrička a zostupovala k Seine rozhodnými gestami bohatej Američanky, ktorá ma posledných pätnásť minút filmu presviedčala, aby som od nej prijal maliarsky ateliér pripomínajúci budoár kurtizány.

– Doktor Acácio mi povedal, aby som prišla za vami, keby bol nejaký problém, kým tu nie je, – povedala žena, osvetlená nehybným okom zubárskej lampy. – Vy ho zastupujete počas dovolenky, však?

V čakárni sa paradentózy rozprávali s papagájmi v kletke a listovali v módnych časopisoch, ktoré každý mesiac dodávala spojovateľka v nádeji, že láska medzi talianskym automobilovým pretekárom a dcérou gréckeho lodného magnáta pomôže pacientom zabudnúť na bolesť. Kolega vo vedľajšej ordinácii neúnavne sekal do obnaženého nervu. Sestrička krúžila medzi protézami a priviazala pacientku refazou podbradníka. Budova oproti sa od horúčavy s tichým rachotom zrútila na zem. Na obrazovke sa sklúčený Gene Kelly s rukami vo vreckách pobral do svojej maliarskej manzardky.

Leslie Caronová s hlavou pod sadou vrtákov si potiahla sukňu, aby zakryla kolená alebo to, čo jej bolo vidno zo stehien: Zajtra ráno idem s deťmi do Algarve. No povedzte, kde budem zháňať zubára v Armação de Pêra?

Gene Kelly zatiaľ maľoval príšernú mazanicu a v otvorenom okne izbičky pulzoval neónový nápis Pigalle ako srdce práve vypitvanej žaby. Nevzhľadný opitý kamarát v pokrčenom obleku s pohárom whisky v ruke mu ospevoval dielo. Sestrička sterilizovala nástroje. Leslie Caronová si preložila nohu cez nohu, pozrela na mňa a ja som cítil, ako mi z kostí vykvitli púčiky bodliaka a na rozľahlej pláži môjho brucha vzlietol krdeľ vtákov. Včera pri večeri som vyplula niečo tvrdé do taniera, povedala, asi kus plomby, to hádam nie, nemusíte sa báť, už ma skutočne unavuje počúvať, čo ľudia vedia urobiť z kamienka v ryži. Hudba vo filme zosmutnela: Gene Kelly chytil štetec, padol na biednu prikrývku pozošivanú z kúskov látok, urobil kotrmelec, vyskočil, zaklonil hlavu a spustil spevácke číslo:

– Otvorte ústa, – požiadal.

Prechádzal sa po đasnách zväčšených kovovým zrkadielkom, skontroloval plomby, potkol sa pre chýbajúcu osmičku a zoškral zubný kameň. Cez látku nohavíc som cítil ženin členok opretý o moju nohu a z brucha mi vyletel ďalší krdeľ vtákov a ďalšie kosti mi vykvitli a v hrudi mi búšil silnejší a tajomnejší príboj zalievajúci súmrak nekonečných pieskov: Ak predĺžim vyšetrenie, pomyslel si, ak vyčistím zubný kameň vrtákom, budem ju môcť dlhšie pozorovať a priblížiť sa jej k prsiam. Namiesto toho som sa vystrel, zhasol lampu, položil zrkadielko a ubezpečil ju. Všetko v poriadku, môžete ísť pokojne do Algarve. Jej noha sa stále dotýkala mojej, až kým sa znovu nerozdrnčal telefón, kým sa sestrička neozvala Prosim? kým sa nezapočúvala, klepkajúc ceruzkou po stole a neoznámila Pre vás, pán doktor, volá slečna Mafalda, v tej chvíli sa stehno odtiahlo, Kde zaplatím?

– Vonku pred ordináciou vám pani vystaví účet, – vysvetlila sestrička, otočená chrbtom, kým Gene Kelly na nábreží Seiny sklama-ne stepoval.

– Nuno? – ozvala sa Mafalda piskľavým hlasom. – Nuno? Môžeš sa uvoľniť tak o hodinku, o dve? Musím s tebou hovoriť, mám taký strach, že si to nevieš ani predstaviť.

Kútikom oka som videl, ako Leslie Caronová pozdravila sestričku a zmizla, a socha markíza Pombala sa rozpustila ako prehnutý úsmev. (Olívia, tej ženskej s náramkami, čo sa u teba zastaví, naučtuj tritisícšesťsto.) Na členku som cítil neprítomnosť ženinho členka ako kameň v múzeu, v ktorom po stáročia ostáva odtlačené telo chrobáka. Jedna z Pombalových rúk sa pomaly kĺzala po chodníku.

– Naposledy si ma s krikom vyhodila z bytu, – povedal som a spomenul som si na ibištekový koberec v spálni mini bytíka v Lumiare, na predsieň so šípami a leopardím štítom a na tvoj vresk, ktorý ma vyniesol až na ulicu. Nestojím o ženatého muža, ak nie si schopný nechať Anu, choď do riti.

– Našla som si hrčku v prsníku, Nuno, objednala som sa k lekárovi. – Hneď som si to preložil Už ti došli prášky, a spomenul som si na jej kuchyňu, ktorá vždy páchla hranolčkami a tými hnusnými francúzskymi bylinkovými syrmi. Jej bielizeň narážala do lodného okienka práčky. – Máš pol hodinku voľna medzi zubami, aby si sa pokojne naobedoval?

– Pol hodinku, to by sa možno dalo, – povedal som a zrakom som počítal kopy kariet na stole. Dnes ráno ma zavalili všetky kazysveta. – Tak o jednej u teba?

– Radšej v kaviarni, – odvetila piskľavým hlasom pinky. – Tuším si zabudol na náš posledný rozhovor. Kým nenecháš Anu, ak ju vôbec necháš, zostaneme kamarátmi.

Nezostali sme ani kamarátmi: aké to bolo celé hlúpe, všetky tie hádky, mlčanie, chvíle nenávisti, ktoré sme zúrivo ohlodávali ako gumené kosti, nespočetné ohorky cigariet a naše hlavy, jedna vedľa druhej na záhlaví postele, vážne, zaťaté, zúrivé, tvrdošijné, s hlbokou vráskou uprostred čela predeľujúcou uhol vytvorený nohami. Určite si v posledných rokoch prirýchlo zostarla, pleť ti zoschla a stratila lesk, si stále slobodná, jazdíš na tom svojom miniatúrnom autičku natiahnutom cigaretovým dymom a ignoruješ svetlá na križovatkách, skrytá za tmavými okuliarmi a žuvačkovými bublinami, žiješ z príležitostných fušiek, pracuješ trošku v cestovnom ruchu, trošku organizuješ diskotéky, trošku prekladáš francúzske romány, piješ kávu na litre, rozbaľuješ odporné cukríky, ktoré ňa majú navždy zbaviť závislosti na nikotíne, sedíš bosá na zemi a telefonuješ krđlu priateľiek, aby ste si dohodli nákup v Badajoze, kino,

večere v Bairre Alte, karty, výlety džípom do Gerês alebo do Algarve, módne prehliadky, maškarné plesy a návštevy butikov, máš záchvaty chudnutia a záchvaty nešťastia, si stále škaredšia, zanedbanejšia a špinavšia, až kým sa nad tebou s neodvolateľným povzdychom vyschnutých vôd nezavrie noc môjho zabudnutia.

– Mám ešte kopu roboty, – povedal som. – Uvidím, či to stihnem.

V cukrárni oproti Leslie Caronová popíjala jablkový alebo ananásový džús, ktoré som tiež mal vo zvyku srkať slankou, a chvíľu som mal chuť vybehnúť za ňou po schodoch dlhými skokmi. Vtom však vošla staršia pani s pokazenou protézou a po nej dobre oblečený muž, ktorého obliat pot pri prvom zabzučaní vrtačky, takže na konci filmu som cítil kyslú beznádej v žalúdku a zmocnilo sa ma presvedčenie, že šťastie nám navždy uniká pre zapálené zuby, ktoré sa v poslednej chvíli postavia medzi nás a pár vzdalujúcich sa sandálok.

– Už ste skončili, pán doktor? – vpadla nám do rozhovoru spojovateľka ako smietka do oka, podráždená ako zvyčajne. – Všetky linky sú obsadené a doktor Saldanha sa potrebuje spojiť so Santarémom.

– Hneď to bude, – povedal som. V telefóne som nezačul cvaknutie, ktoré som očakával.

– Tak sa snaž, – povedala Mafalda. – A cestou si to vybav s tou kravou.

– Vy ste krava, – odsekla promptne spojovateľka. – Ja pracujem, robím, čo mi povedia, na rozdiel od vás si na živobytie zarábam sama.

– No tak, no tak, – prosil som ustarostene. – Hádám sa nebudete hádať.

– Ja si len robím svoju prácu, pán doktor, – klamala rozzúrená spojovateľka. – Vaše súkromné rozhovory sú mi ukradnuté.

– Nuno, ty si necháš, aby sa tá sliepka s tebou takto rozprávala? – vrieskala Mafalda. – Ty to vážne toleruješ?

– Na koho si myslíte, že štekáte, pani drahá? – soptila druhá. – Vaša matka je sliepka, vy krava.

– Počul si to, Nuno? – sťažovala sa Mafalda. – Počul si, ako mi tá štetka nadáva?

– Nezávdzajte ženatých mužov, – ziapala spojovateľka, ktorá už

úplne stratila sebakontrolu. – A krofíte sa, stavím sa, že ak dostane chuť na ženu, nevyberie si vás.

Položil som slúchadlo, kým sa tie dva hlasy napádali a hrýzli na elektrickej pustatine skrutiiek a drôtov. Opravil som rezák adolescenta, ktorý bielymi prstami zovrel ornamenty na kresle, vždy keď som sa k nemu priblížil: z poďobanej tváre hľadeli oči vydeseného zvieratka, strachom ochromeného poníka. Sestrička odnášala nástroje, prinášala nástroje a miešala plomby, plávajúc v slnkom ožiarenom akváriu ordinácie. Zelenkasté bublinky stúpali a klesali pozdĺž hliníkových rámov okien. Opravil som ešte dve stoličky, vpisoval červeným perom do kariet, kreslil krížiky na miestach nových plomb. Vyčistil som kanáliky tridsiatničky so štyrmi deckami, ktoré pchali do všetkého nos, otvárali skrinky, obchytávali sterilizované obvazy, pichali sa navzájom pinzetami a svorkami, a to všetko pred zrakom svojej usmievavej alebo hrdej alebo duchom neprítomnej matky s ústami otvorenými dokorán a odsávačom slín visiacim na dolnej pere. Deti sa všemožne usilovali zničiť mi ordináciu a kopali do röntgenu: ešteže sme s Anou nemali viac detí, ešteže sa môj ejakulát premenil na bezcennú tekutinu bez semena, na sterilný vaječný bielok v laboratórnej skúmavke. Po ôsmej alebo deviatej obeti prišiel nový pacient s bydliskom v Brage: bože, to už moja dobrá povest' obletela celú krajinu, že za mnou prichádzajú až zo severu, aby som ich zachránil svojimi zázračnými rukami? Čo na to hovoríš, Nuno? jačala Mafalda, čo hovoríš na tú neschopnú kravu, čo tam máš? Išiel som sa vymočiť do kabínky na chodbe, spojovateľka na mňa hľadela s nehybnou tvárou, dokonale odolná proti môjmu milému, takmer nežnému úsmevu, ktorým som ju obdaril, keď som šiel okolo. V čakárni ktosi silným kašľom prevracal popolníky a zhadzoval časopisy: to bude ten z Bragy, pomyslel som si a predstavil si štetinatú ľadovú obludu rozmrazenú septembrovým slnkom. Stiahol som splachovač a počul som šľuknutie naprázdno, keď sa jedna súčiastka zasekla o druhú, umyl som si ruky priesvitným kústikom mydla, ktoré mi uhynulo v dlaniach, stlačil som kľučku na dverách, znovu sa usmial na spojovateľku, no odpoveďou mi bolo len hrozivé zavrčanie. Ten z Bragy už zrejme vošiel do ordinácie, lebo čakáreň zostala zničená a prázdna. O desať minút dvanásť: narovnal som si plášť, stlačil som kľučku a nasadil se-

bavedomý a rozhodný výraz, ktorý pacienti tak radi vidia. Sestrička ukladala čudné chirurgické predmety do zásuvky s priečinkami košíka na šitie. Edward G. Robinson na obrazovke fajčil cigaru a hľadel na mňa najsmutnejšími očami na svete, proti mne sa vyrútilo bruško vo veste a podávalo mi ruku. Narazili sme do seba ako dve veľryby: Som taký šťastný, že ste ma zobrali, pán doktor, zohnať dobrého zubára v tejto krajine nie je žiadna sranda.

Tam, kde predtým stála socha markíza Pombala, zostal len dymiaci kráter, obkolesený zničenými budovami, žltá obloha pripomínala obrovský krútiaci sa kotúč: v tejto horúčave sa do jednej roztavia semaforey a už sa nebude dať ani vyjsť na ulicu.

– Tak som tu a mám hovadský problém, – povedala veľryba a prstom ukázala na líce.

Sestričkine plecya, zaskočené týmto prejavom, sa pokrčili a rozťahli ako voda v studni, keď do nej hodíte kameň, a ja som si s nosom prilepeným na obrazovke, kde sa chýlilo k prestrelke, pomyslel: Edward G. Robinson má nielen najmelancholickejšie oči na svete, ale aj najmelancholickejšie gumené pery, mŕtvolné vrásky na lícach, jašteričie viečka a vyžaruje z neho až dojemná krehkosť. Muž mi nazíval ponad plece a poznamenal Dobré, čo? Ja som takú srandu zohnal deckám, pašujú ich cez Španielsko. Vetu mi vdýchol do ucha, až sa mi zdalo, že slová sa zhmotnili a vošli mi doň ako želatína. Prstom som ukázal na kreslo, posadil som sa bez slova na stoličku, chytil zrkadielko a v zuboch mu našiel kompletne raňajky, kúsky chleba, šunky, syra aj koláča. Kde to bolí? opýtal som sa a chlapík ukázal na akúsi umelohmotnú protézu, ktorú si bezpochyby zadovážil na nejakom cigánskom trhu medzi chromými oslami a keramickými nádobami a krikom a hudbou a kolotočmi a lievancami a kvíkaním prasiat a naliehavo natiahnutými rukami slepcov; umyl som teda nezvyčajné umelé tesáky prúdom vody, boli také obrovské, až som sa čudoval, že mu neroztrhli lebku. Ohromene som hľadel na tie konské zuby a čakal, kedy ma kopne, vzopne sa na zadných a odcvála na ulicu. Edward G. Robinson vytiahol z dvojradového saka revolver, jeho spoločníci odistili samopaly a zamestnanci banky sa chveli za radom okienok s hlavňami priloženými k spánkom. Sestrička pripravovala materiál pre populďnejších pacientov, lovila nástroje pinzetou zo sterilizátora a ja